

UNIVERSITATEA DE STAT DIN TIRASPOL

(cu sediul în municipiul Chișinău)

Cu titlu de manuscris

CZU: 373.3.015:821.09(043.2)

OBOROCEANU VIORICA

**FORMAREA ATITUDINILOR INTERPRETATIVE
ALE ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE
PRIN TEXTE LITERARE**

Specialitatea 531.01 – Teoria generală a educației

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul **Şcolii Doctorale „ŞTIINŢE ALE EDUCAŢIEI”**
a Parteneriatului instituțiilor de învățământ superior *Universitatea de Stat din Tiraspol,*
Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Haşdeu” din or. Cahul
și Institutul de Științe ale Educației

Conducător științific:

Golubițchi Silvia, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol

Referenți oficiali:

1. **Șchiopu Constantin**, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
2. **Garștea Nina**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Componenta Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. **Boroza Maia**, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol – *președintele comisiei*
2. **Pavel Maria**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol - *secretar științific*
3. **Silistraru Nicolae**, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Tiraspol
4. **Darii Ludmila**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova
5. **Marin Mariana**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Susținerea va avea loc la 12 mai 2021, ora 13:00, în **ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat** din cadrul Universității de Stat din Tiraspol, Republica Moldova (strada Gh. Iablocikin 5, mun. Chișinău, MD-2069).

Rezumatul lucrării și teza de doctorat pot fi consultate pe pagina web a Universității de Stat din Tiraspol (www.ust.md) și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md)

Rezumatul a fost expedit la 10 aprilie 2021.

Secretar științific al Comisiei pentru susținere publică a tezei:

Pavel Maria, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar
Universitatea de Stat din Tiraspol _____

Conducător științific:

Golubițchi Silvia, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar
Universitatea de Stat din Tiraspol _____

Autor:

Oboroceanu Viorica _____

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	4
REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	5
CONȚINUTUL TEZEI	11
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	24
BIBLIOGRAFIE	27
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	30
ADNOTARE.....	32
АННОТАЦИЯ.....	33
ANNOTATION.....	34

LISTA ABREVIERILOR

- AI** - Atitudini interpretative
- ELA** - Educație literar-artistică
- FAI** - Formarea atitudinilor interpretative
- EFE** - Evaluare formativă în etape
- ES** - Evaluare sumativă
- FB** - Foarte bine (calificativ)
- B** - Bine (calificativ)
- S** - Suficient (calificativ)
- i* - independent (descriptorul nivelului de performanță)
- g* - ghidat de învățător (descriptorul nivelului de performanță)
- s* - cu mai mult sprijin (descriptorul nivelului de performanță)

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei. Învățământul actual este determinat de noi premise sociale și economice, în contextul promovării și asigurării educației de calitate. În această ordine de idei, art. 11 al Codului Educației stipulează că „educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe, care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori, ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică, dotat cu spirit de inițiativă, capabil de autodezvoltare în contextul formării atitudinilor interpretative”[5]. Astfel, profilul absolventului din treapta primară proiectează idealul educațional și se structurează în conformitate cu următoarele atribute generice ale viitorilor cetățeni: persoanele cu încredere în propriile forțe, receptive învățării pe întreg parcursul vieții, persoanele active, proactive, productive, creative și inovatoare, persoanele angajate civic și responsabile.

Limba și literatura română ca disciplină școlară ghidează alegerea elevului de a-și forma o autonomie lingvistică și de lectură. Cât privește absolvenții claselor primare, ei, prin interpretarea valorilor literare, achiziționează/urmează să achiziționeze un instrumentar adecvat, aferent activității literar-artistice, experiențelor estetico-literare și lectorale, dezvoltându-și astfel un sistem de competențe constituit din cunoștințe, capacități, atitudini și valori.

Paradigma educației literar-artistice desemnează trecerea de la predarea literaturii la formarea cititorului, apt să discearnă valoarea de nonvaloare, să-și exprime argumentat opiniile pe marginea operei artistice, să pătrundă în semnificațiile ascunse ale acesteia. Considerată drept activitate de formare a personalității cititorului de literatură, educația literar-artistică, totodată, conferă elevului statutul de subiect activ, autoreflexiv, valorificator de noi sensuri – valori proiectate de însăși natura operei literare și de principiile receptării.

Potrivit curriculumului disciplinar pentru învățământul primar, atitudinile interpretative rezultă din competențele specifice ce vizează: receptarea mesajului oral în situații de comunicare, în procesul căreia elevul manifestă atitudine pozitivă, atenție și concentrare; receptarea textelor literare și nonliterare prin tehnici de lectură adecvate, cel instruit dând dovadă de citire corectă, conștientă, cursivă și expresivă; gestionarea experiențelor lectorale în contexte educaționale, sociale, culturale, demonstrându-se interes și preferințe pentru lectură [11, p.18].

Coordonatele educației literar-artistice reprezintă nucleul organizațional al demersului pedagogic, orientat spre formarea cititorului. Această paradigmă presupune realizarea unui șir de obiective: pregătirea conștientă a elevului pentru actul lecturii; lectura propriu-zisă (fluentă, expresivă, comprehensivă etc.); formarea-dezvoltarea percepției, gândiri creative; achiziționarea instrumentarului teoretico-literar aferent activității de lectură; comentariul/interpretarea apropiată a valorilor textelor literare, prin decodificarea limbajului poetic; producerea unei varietăți de texte interpretative (a operelor literare), imaginative (literar-artistice) și reflexive (despre propriile

experiențe cultural-spirituale); evaluarea critică a operelor și fenomenelor literare, într-un context cultural amplu (național-regional-universal) și a propriilor achiziții literare-lectorale [35, p.103].

Actualmente, exigențele societății și a tehnologiilor reclamă perfecționarea oportunităților de valorificare a informației și determină apariția noilor abordări ale operei literare, iar participanții de bază ai procesului educațional – elevii, ar putea studia textul literar atât în sensul descoperirii temei, a ideii principale, a mijloacelor artistice, reproducerii fragmentelor solicitate, categorisirii și caracterizării personajelor sau cercetării acțiunilor prin momentele principale, cât și din perspectiva formării atitudinilor interpretative. Textul literar generează valori, reflectate prin comunicare, admite mai multe interpretări, respectând aspectele esențiale, în context reliefează atitudini interpretative prin care asigurăm succesul procesului educațional și formarea cititorului cult și interpret al textului literar, deoarece la baza oricărei activități socio-umane se află atitudinile.

În acest context, cercetătoarea T. Callo elucidează că „*atitudinea* înseamnă suma tuturor acțiunilor și reacțiilor noastre, a soluțiilor creative pe care le identificăm și le punem în practică. Ea este „combustibilul” interior ce ne propulsează către obiectivele și scopurile noastre, mai ales, când aceasta rezonază cu voința generală”, iar cercetătorul V. Panico subliniază că „atitudinile personalității se realizează prin limbaj, prin acte de conduită socială, prin judecăți de valoare, opinii, convingeri, idealuri și stereotipuri – în toate comportamentele posibile: morale, profesionale, culturale, juridice, politice etc. Atitudinile se formează și se dezvoltă în cadrul procesului educativ, al celui de socializare a personalității. Deci strategiile de educație și instruire reprezintă și strategii de formare a atitudinilor, a dimensiunilor cognitive, afective și conative” [32, p.61]. Putem reliefa că sistemul de atitudini îl reprezintă pe individ ca subiect social, ca personalitate, iar prin intermediul atitudinilor se manifestă motivele, interesele, scopurile, idealurile și nevoile personalității,

Pentru demersul științific privind formarea atitudinilor interpretative ale elevilor în procesul studierii operei literare, sunt relevante cercetările M. Cojocaru-Borozan referitoare la pedagogia culturii emoționale. Astfel, cercetătoarea delimitează un sistem de atitudini integrate în competențele sociale, recunoscute de comunitatea științifică drept competențe pedagogice, acestea din urmă certificând rolul culturii emoționale în asigurarea succesului profesional. În această ordine de idei, autoarea, abordând problema comunicării pedagogice, menționează că „orice comunicare este nu doar transmitere de informații, ci și de atitudini” [6].

În literatura de specialitate pot fi delimitate atitudini față de persoanele apropiate, cunoscute, publice și atitudini față de idei, mentalități, stiluri de viață, opere literare etc. Opera literară reprezintă cel mai complet depozit al inteligenței omenești, însumând în structura ei cunoștințe, sensibilitate, fapte, pe care ea le păstrează intacte un timp nedefinit, de aceea se

recomandă a fi înțeleasă ca un mecanism viu în educația literar-artistică, prin care se valorifică atitudinile. În acest sens, profesorul C. Șchiopu remarcă un șir de condiții subiective ale interpretării (interesul, orientările hedonistă, comunicativă, cognitivă, axiologică, dorința cititorului), care pot fi considerate și reperi teoretice ale formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare [37], iar cercetătoarea M. Marin elucidează că atitudinile interpretative se caracterizează prin modificări intenționate ale unor situații, în care apare personajul, ale unităților lexicale, ale discursului operei literare [21].

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificării problemei de cercetare

Problemele ce țin de studiul conceptului de *atitudine* au fost abordate în lucrările științifice ale cercetătorilor din SUA – G. Allport [1], M. W. Calkins [65], E. S. Bogardus [39]; H. Spenser și A. Bain [51], din Marea Britanie – W. Huber [17], din Belgia – J. Stoetzel [41], din Rusia – В. М. Бехтерев [64], А. Ф. Лазурский [52], В. Н. Мясищев [58], М. Я. Басов [44], В. С. Мерлин [57], Б. Г. Ананьев [42], din România - A. Chircev [4], P. Puț [19], din Republica Moldova – T. Callo [4], V. Panico [33], V. Andrițchi [2], M. Cojocaru-Borozan [6], M. Marin [22] etc.

Conceptul de *atitudine interpretativă* a fost abordat din perspectiva educației literar-artistice de către cercetătorii Vl. Pâslaru [35], C. Șchiopu [37], A. Ghicov [13], M. Marin [21], O. Costea [8], E. P. Ядровская [63], В. Г. Маранцман [56], М. М. Бахтин [45] etc.

Cercetările ce elucidează problema *interpretării textului literar*, îndeosebi din perspectiva educației literar-artistice sunt concretizate în studii de psihologia și receptarea artei/literaturii: R. G. Barthes [43], В. И. Лейбсон [53], М. Г. Качурин [50], Ю.М. Лотман [54], В. Г. Маранцман [56], М. Р. Львов [55], О. И. Никифорова [59], E. P. Ядровская [63], Г. И. Богин [46], Ю. М. Лотман [54], O. Costea [8], Em. Illie [18], A. Pamfil [31], P. Cornea [7], S. Cristea [9], Vl. Pâslaru [35], C. Șchiopu [37], A. Ghicov [13], M. Marin [21], M. Hadârcă [16], T. Cristei [10], A. Radu-Șchiopu [36] etc.

Reperete teoretice ale cercetării vizează: *teoriile privind structura, caracteristicile, clasificarea atitudinilor* – G. Allport [1], M. W. Calkins [65], E.S. Bogardus [39], H. Spenser și A. Bain [51], W. Huber [17], J. Stoetzel [41], В. М. Бехтерев [64], А. Ф. Лазурский [52], В. Н. Мясищев [58], М. Я. Басов [44], В. С. Мерлин [57], Б. Г. Ананьев [42]; A. Chircev [4], P. Puț [19], T. Callo [4], V. Panico [33], M. Cojocaru-Borozan [6], V. Andrițchi [2], M. Marin [22] etc., *configurațiile metodologice în interpretarea textului literar, din perspectiva educației literar-artistice* – R. G. Barthes [43], В. И. Лейбсон [53], М. Г. Качурин [50], Ю. М. Лотман [54], В. Г. Маранцман [56], М. Р. Львов [55], О. И. Никифорова [59], E. P. Ядровская [63], [56], Г. И. Богин [46], O. Costea [8], P. Cornea [7], Em. Illie [18], A. Pamfil [31], S. Cristea [9], Vl. Pâslaru [35], C. Șchiopu [37], A. Ghicov [13], M. Marin [21], M. Hadârcă [16], A. Radu-Șchiopu [36], T. Cristei [10], *concepțiile privind formarea atitudinilor interpretative* A.C. Бушмин [47], М. М.

Бахтин [45], В. Г. Маранцман [56], Е. Р. Ядровская [63], Vl. Pâslaru [35], C. Șchiopu [37], A. Ghicov [13], M. Marin [21], O. Costea [8] etc.

Analiza studiilor menționate a scos în evidență **contradicțiile** privind formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare în contextul educației literar-artistice: între exigențele societății contemporane și activitatea educațională slab orientată spre formarea atitudinilor interpretative ale elevilor; între stringența formării atitudinilor interpretative ale elevilor și lipsa evidențierii unor condiții pedagogice eficiente, care să asigure succesul procesului educațional.

Contradicțiile vizate generează **problema de cercetare**: *Care sunt fundamentele teoretico-aplicative ale formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin intermediul textelor literare?*

Scopul cercetării constă în elaborarea unei viziuni de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin textul literar, în baza strategiilor de formare a auto-consistenței elevilor prin lectură.

Scopul cercetării și-a găsit reflectare în soluționarea următoarelor **obiective**:

1. Determinarea reperelor teoretice ale formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin opere literare în contextul educației literar-artistice;
2. Dezvăluirea specificului conceptului de atitudine interpretativă și evidențierea caracteristicilor acestuia;
3. Identificarea principiilor, factorilor, criteriilor și condițiilor pedagogice ale formării la elevi a atitudinilor de interpretare a operei literare;
4. Diagnosticarea preexperimentală a nivelului de dezvoltare literară a elevilor din perspectiva atitudinilor interpretative ale acestora;
5. Elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare; interpretarea rezultatelor cercetării.

Metodologia cercetării științifice rezultă din scopul și obiectivele demersului de constatare și ale celui formativ și se constituie din metode teoretice (analiza și sinteza literaturii de specialitate, metoda ipotetico-deductivă pentru interpretarea și explicarea rezultatelor, metoda comparativă), metode empirice (observația, convorbirea, testul, chestionarul, experimente de constatare și de control), metode matematice și statistice (testul χ^2).

Noutatea și originalitatea științifică ale cercetării rezidă în:

- Determinarea reperelor teoretice privind formarea atitudinilor și a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare în procesul valorificării textelor literare și consemnarea *Bazei propensive a atitudinilor interpretative*;

- Modelarea *Strategiei de formare a atitudinilor interpretative*, bazată pe profilul personalizat al lecturii și interpretării textului și pe nevoia de auto-consistență a elevului prin lectură;
- Elaborarea *Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare* și demonstrarea valabilității funcționale a acestuia.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante rezidă în *conceptualizarea Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare, fapt care a contribuit la formarea atitudinilor interpretative ale elevilor în vederea răspunderii nevoii de auto-consistență a elevilor prin lectură.*

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de precizarea principiilor și a factorilor determinativi ai formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare; argumentarea științifică a relevanței și a necesității formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare din perspectiva educației literar-artistice; semnificarea noțiunii de auto-consistență a elevilor prin lectură, a profilului personalizat de lectură și interpretare a textului.

Valoarea aplicativă a cercetării este reprezentată de elucidarea experiențelor praxiologice ale formării atitudinilor, în general, și a atitudinilor interpretative, în special, ale elevilor din clasele primare prin textele literare, experiențe care pot fi valorificate și la nivelul claselor gimnaziale sau prin alte tipuri de texte (nonliterare). Rezultatele experimentale și concluziile cercetării pot fi utilizate în reconsiderarea ideilor și concepțiilor existente cu privire la formarea atitudinilor interpretative ale elevilor în procesul educației literar-artistice.

Aprobarea rezultatelor cercetării s-a realizat în cadrul ședințelor Catedrei Pedagogie și Metodica Învățământului Primar a Universității de Stat din Tiraspol și ale seminarelor metodologice. Ideile de bază și rezultatele investigației au fost promovate și discutate prin intermediul comunicărilor la conferințele științifice naționale și internaționale: международная научно-практическая конференция „Личность. Образование. Общество. Современные образовательные технологии: Теория и практика использования”, 04-05 ноября, 2020, ГРОИРО, г. Гродно (Беларусь); XIII международная научно – практическая конференция: „Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы”, 02–03 апреля, 2020 г, РУДН, Москва (Россия); XII международная научно-практическая конференция: „Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы”, 28–29 марта, 2019 г, РУДН, Москва (Россия); XI Международная научно – практическая конференция: „Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы”, 29–30 марта, 2018, РУДН, Москва, (Россия); conferința științifico – internațională „Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la revoluție. O privire intra-pluri- și transdisciplinară”, decembrie, 2019, Bacău (România); simpozionul internațional:

„Responsabilitate publică în educație”, ediția a X, 24-25 noiembrie, 2018, Constanța (România); simpozionul internațional: „Responsabilitate publică în educație”, ediția a IX-a, 9-10 decembrie, 2017, Constanța (România); simpozionul științific internațional „Tradiție și inovație în educație”, 18-19 octombrie, 2019, UST (Chișinău); conferința științifico-practică națională cu participare internațională, ediția a III-a, „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă”, 31 ianuarie – 01 februarie, 2020, UST (Chișinău); conferința științifico-practică națională cu participare internațională, 27-28 octombrie 2017, UST (Chișinău); conferința științifico-practică națională cu participare internațională, Chișinău, 22-23 aprilie, 2016, UST (Chișinău); conferința științifico-națională cu participare internațională: „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, 29- 30 septembrie, 2020, UST (Chișinău); conferința științifico - națională cu participare internațională: „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, 28-29 septembrie, 2018, UST (Chișinău); conferința republicană a cadrelor didactice, 27-28 februarie, 2021, UST (Chișinău); conferința republicană a cadrelor didactice, 28-29 februarie, 2020, UST (Chișinău); conferința republicană a cadrelor didactice, 1-2 martie, 2019, UST (Chișinău); conferința republicană a cadrelor didactice, Chișinău, 10-11 martie, 2018, UST (Chișinău); conferința științifico-metodică: „Prerogativele învățământului preuniversitar și universitar în contextul societății bazate pe cunoaștere”, Chișinău, 7-8 noiembrie 2014, UST (Chișinău).

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea aplicativă s-a desfășurat în Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes Saavedra”, mun. Chișinău, în anul școlar 2018 – 2019, constituit din 18 subiecți – învățători și 106 subiecți - elevi (4 clase), în evidențierea caracteristicilor atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare.

Publicațiile la tema tezei: lucrare științifico-metodică (1); articol științific în reviste din Republica Moldova, categoria B (1); articol științific în reviste din Republica Moldova, categoria C (1), articol în Journal of International Science Center „Society 2035”, Moscova (1), articol în „International Journal of Innovative Technologies in Social Science”, Varșovia (1), articole în culegeri ale conferințelor internaționale de peste hotare (7), ale conferințelor internaționale din republică (1); ale conferințelor naționale cu participare internațională (5); ale conferințelor naționale (4); ale conferinței științifico-metodice (1); suport didactic (1).

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 136 pagini de text de bază, bibliografie din 250 de titluri, 42 anexe, 19 figuri și 42 tabele.

Cuvinte cheie: interpretare, atitudini interpretative, tipuri de atitudini, educație literar-artistică, auto-consistență a elevului, text literar, strategii de formare, lectura interpretativă, proces priunitar, profil personalizat al interpretării.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța temei de cercetare, este precizată problema și trasate direcțiile de soluționare a ei, sunt formulate scopul, obiectivele și ipoteza, este explicat și fundamentat suportul teoretic conceptual și metodologic al cercetării.

În capitolul 1, „**REPERE TEORETICE ALE ATITUDINILOR INTERPRETATIVE CA DIMENSIUNE A EDUCAȚIEI LITERAR-ARTISTICE**”, sunt determinate reperele teoretice privind formarea atitudinilor și a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare în procesul valorificării textelor literare și consemnarea *Bazei propensive a atitudinilor interpretative*; sunt relevate reprezentări privind evoluția și valorile literaturii, cultivarea unei atitudini pozitive, a gustului estetic în domeniul literaturii, dezvoltarea interesului față de comunicarea interculturală; sunt identificate diferențieri terminologice ale atitudinilor și ale atitudinilor interpretative prin prisma mai multor perspective, sunt elucidate condițiile și factorii de formare a atitudinilor interpretative în baza criteriilor stabilite de cercetători în literatura de specialitate.

Școala are menirea de a forma un lector competent, dar și un cititor care să-și formeze gustul propriu pentru lectură, astfel încât să fie un cititor activ pe tot parcursul vieții. Lectura estetică diferă de lectura non-estetică, deoarece emoțiile și sentimentele evoluează pe măsură ce cititorul este atras de cuvintele scrise. Acesta devine entuziasmat de personajele descrise și de intrigă, iar la final, își poate transla experiențele personale.

Stabilirea fundamentelor teoretice ale *educației literar-artistice* este o acțiune complexă, prezintă o provocare continuă dinspre obiectul abordat (literatura) și dinspre subiectul cunoscător (elevul cititor), iar valoarea de subiect al celui educat, în raport cu materia de învățământ, obține o amploare și mai mare atunci când aceasta (materia) este constituită din opere și fenomene literare codificate în textul artistic. Elevul cititor (subiectul educat) obține valoarea de subiect cunoscător și de subiect al actului educațional datorită funcției formativ-estetice a textului artistic, care „reclamă și cultivă o anumită atitudine estetic-receptivă și interpretativă”. Mediarea celor două părți (literatura, elevul) formează obiectul principal al unei posibile *teorii a educației literar – artistice*, susține VI Pâslaru [35, p.21].

În același context, cercetătoarea M. Marin afirmă că, „*educația literar-artistică*, componentă de prim-plan a educației, proiectează formarea elevului cititor ca subiect valorizant al actului lectoral, acesta producându-se în rolul activ de contribuabil la propria formare artistică, apelând la experiența lui de viață și la cea estetică” [22, p.11]. În această arie de idei, putem nota că literatura ar trebui să fie un spațiu de inițiere în lectură și în cultură, un spațiu ce respectă succesiv sau simultan lectura textului, iar alegerea textelor se face în concordanță cu orizontul de așteptare al elevilor, de asemenea se recomandă prezența entuziasmului profesorului în momentul

lecturii, transpunerea textelor literare în alt limbaj: mimă, gest, joc de rol, pantomimă, dramatizare, utilizarea strategiilor educaționale în tandem cu resursele digitale.

Formarea unor cititori avizați de literatură este posibilă în contextul manifestării unei atitudini pozitive față de opera literară, a unei atitudini de interpretate, prin implicarea proceselor cognitive, precum: înțelegere, evaluare, atenție, memorie, decizie sau chiar producerea de limbaj, de la cea mai simplă acțiune până la cea mai complexă. Pe acest fundal, A.C. Бушмин menționează că „atitudinea interpretativă succedă ca răspuns al trăirilor provocate de operă, iar perceperea rezultă din interpretarea propriu-zisă a ei. Ideile științifice sunt exprimate prin concepte precise, iar educația literar-artistică este desprinsă din personajele literare, care nu se atribuie categoriilor abstracte, ci este rezultat al interpretării” [47].

Cercetătorii B. Н. Мясищев [58], A. Chircev [5], T. Callo [4], V. Panico [33] consideră atitudinea drept element valoric în structura și dinamica personalității, în orientarea, direcționarea activității și existenței umane. În forul interior, subiectiv al individului, formarea atitudinilor parcurge drumul de la nedeterminare la elucidare, iar dezvoltarea atitudinilor este însoțită de cele trei zone semnificative ale personalității, precizate de cercetătoarea V. Andrițchi [2] în figura 1:

<p>Zona A sistemul valoric</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cu opinii, atitudini și valori sistematizate, coerente la care elevul aderă și care funcționează ca un filtru pentru noile informații, opinii și idei obținute în procesul educațional.
<p>Zona B zona acordului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • de acceptare a faptelor și a influențelor, fiind mai extinsă decât prima zonă pentru ca noile valori și atitudini să obțină șansa de a fi acceptate / asimilate.
<p>Zona C zona dezacordului</p>	<ul style="list-style-type: none"> • răspunzătoare de conduitele de respingere, de refuz al influențelor din exterior

Fig. 1. Zone semnificative în formarea atitudinilor

Textul reprezintă atitudinile autorului, care se manifestă în propriile trăiri față de lume, față de valorile umane și care evidențiază anumite concepte de viață, crezuri, idealuri și convingeri. În cadrul textelor literare interacționează diverse valori, formarea atitudinii elevilor față de acestea fiind posibilă prin includerea lor în diverse activități de interpretare.

Receptarea unei opere de artă înseamnă parcurgerea unui drum de la empatie și simpatie față de personajul literar până la înțelegerea viziunii autorului și, în continuare, de la o percepere generalizată a lumii plăsmuite, către înțelegerea impactului operei asupra declanșării propriilor atitudini ale cititorului. Cercetătorii R. G. Barthes [43], Г. И. Богин [46], А. Б. Есин [49], М. Г. Качурин [50], В. И. Лейбсон [53] demonstrează că, în procesul de interpretare, destinatarul își construiește propria proiecție a textului, pe care o raportează la imaginea ideală a acestuia. Analiza comparativă solicită interpretarea axiologică, fapt ce permite cititorului să evalueze integral opera. În această ordine de idei, L. Ghercuț menționează câteva tipuri de atitudine: proiectivă, în sensul

integrării cititorului în discursul autorului, de comentare, ce vizează sondarea structurilor textului în liniile sale principale, aceasta fiind însoțită de atitudinea interpretativă, care este momentul-cheie al decolării de la istorisirea autorului, unde se realizează un proces de simbolizare, la universul imaginat de cititor și la istorisirea acestuia [12]. Deci, formarea unor reprezentări culturale privind evoluția și valorile literaturii, cultivarea unei atitudini pozitive, a plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii, dezvoltarea interesului față de comunicarea interculturală etc. sunt proeminente în contextul educației literar-artistice a elevilor.

Capitolul 2, „**VECTORI DE ACȚIUNE METODOLOGICĂ ÎN FORMAREA ATITUDINILOR INTERPRETATIVE ALE ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE**”, descrie cadrul curricular al educației literar-artistice a elevilor din clasele primare, respectând produsele curriculare, sunt valorificate configurațiile metodologice de formare a atitudinilor elevilor prin textul literar, include și fundamentele teoretice ale *Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative a elevilor din clasele primare prin texte literare* în vederea răspunderii nevoii de auto-consistență a elevilor prin lectură în contextul implementării.

Realizarea sistemelor de competențe definite de curriculum se va manifesta în comportamente comunicative culte, în activități și atitudini literar-artistice și estetice generale, acestea reprezentând și scopul final al EL/ELA. Curriculumul național: învățământul primar propune o schimbare de viziune în raport cu studiul literaturii, reliefează, prin modulul „Tainele cărții”, cele trei aspecte didactice ale textului literar – suport al lecturii, operă literară și obiect cultural, axându-se pe scopul educației literar-artistice de formare a cititorului cult, posesor valorizant al instrumentarului lectoral [14, p.22]. Aceasta ne permite să sintetizăm tabelul sinoptic al competenței de receptare a textelor literare și nonliterare structurat din: competențe specifice, unități de competențe, unități de conținut, activități de învățare și produse școlare recomandate.

Problema înțelegerii unui text literar este strâns legată de cea a interpretării/ reinterpreării/ explicației. F. Schleiermacher evidențiază interpretarea psihologică, care cunoaște două metode independente, indispensabile: metoda divinației - o căutare intuitivă pentru înțelegere și metoda comparativă, bazată pe analogia dintre înțelegere (interpret) și înțeles (autor) [66]. În acest context, O. Costea insistă pe „imaginile spontane mentale, pe actele de retrospecție, introspecție sau de anticipare a realității; pe dialog, legat de aspectele textului (întrebări, exclamații)” [8], cercetătorul Vl. Pâslaru menționează „atitudinea și interpretarea, ca acte generate de textul artistic, sunt evidențiate de către majoritatea cercetătorilor creației artistice drept trăsături definitorii ale operei de artă. Aceste caracteristici arată că materia de învățământ (= obiectul de cunoaștere) are capacitatea de a impune elevului cititor (= subiectului) o activitate de autoformare” [35, p.21]. Astfel determinăm că, *literația* oferă un complex de gândire, presupune cunoștințele și abilitățile pe care elevii trebuie să le acceseze, să înțeleagă, să analizeze și să evalueze informațiile, să

exprime gânduri și emoții, să prezinte idei și opinii, să interacționeze cu ceilalți și să implice în activități școlare și în viața lor dincolo de școală, cele transdisciplinare.

Atitudinea de interpretare, după J.-C. Abric, este atitudinea care constă în a formula, în a verbaliza pentru celălalt rațiunile ascunse care se află la originea spuselor sau faptelor sale [1], iar cercetătorii contemporani G. Bărbulescu, O. Costea, T. Cristei, I. Gheorghiușor, A. Ghicov folosesc diverse modalități de a „provoca” cititorul la reflecție interpretativă (ca, de exemplu, un final surprinzător, care pune dintr-o dată într-o altă lumină textul parcurs până la momentul respectiv), M. Marin, abordând problema respectivă, menționează că manifestările atitudinale sunt determinate de dimensiunea conativă, ce proiectează atitudini și acțiuni specifice: atitudini evaluative, interpretative, afectiv-emoționale, rezolutive, comprehensive, investigative [21, p.19].

Formarea unor reprezentări culturale privind evoluția și valorile literaturii, cultivarea unei atitudini pozitive față de limba maternă și recunoașterea rolului acesteia în dezvoltarea și îmbogățirea orizontului cultural, abordarea flexibilă/tolerantă a opiniilor și argumentelor celorlalți, cultivarea plăcerii de a citi, a gustului estetic în domeniul literaturii, dezvoltarea interesului față de comunicarea interculturală etc., sunt câteva dintre valorile și atitudinile care pot/trebuie formate în procesul educației literar-artistice a elevilor. În acest context reliefăm că formarea atitudinilor interpretative presupune contactul direct al receptorului cu opera literară prin complinirea comprehensiunii, schimbarea de orizonturi, ce permite constituirea sensului integral al textului. Aplicarea strategiilor didactice vizează relația dintre cititor și opera literară, completată de modalități, condiții de citire și cerințe ale formării atitudinii interpretative a elevilor din clasele primare, sintetizate în figura 2.

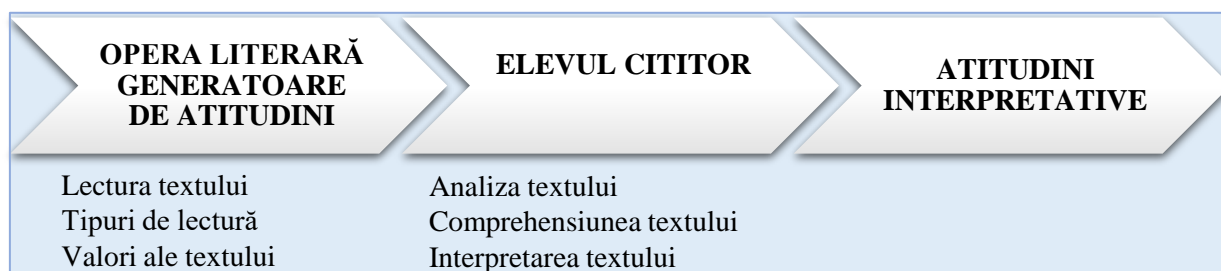

Fig. 2. Itinerar de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor

P. Cornea consideră că orice activitate trebuie să se desfășoare prin multiple lecturi de înțelegere/receptare/analiză/decodificare/interpretare a textului scris. Procesul lecturii trebuie să parcurgă cinci etape: percepția/ receptarea textului; re-lectura pentru decodarea sensurilor textului; lectura pe unități a textului și înțelegerea detaliată a sensului; lectura interpretativă a unor secvențe de text; interpretarea estetică a textului [7, p.65]. S. Golubițchi afirmă că pregătirea pentru citire se realizează prin: conversație adecvată, raportarea impresiilor de lectură la realitatea desprinsă din text, citire, expuneri libere, vizionarea unui spectacol, film, lecturarea imaginii/taboului sau a unui șir de benzi desenate, comunicarea nonverbală/paraverbală [15].

În baza fundamentelor teoretice stabilite, a fost elaborat *Modelul pedagogic de formare a atitudinilor interpretative prin texte literare la elevii din clasele primare*, prezentat în figura 3.

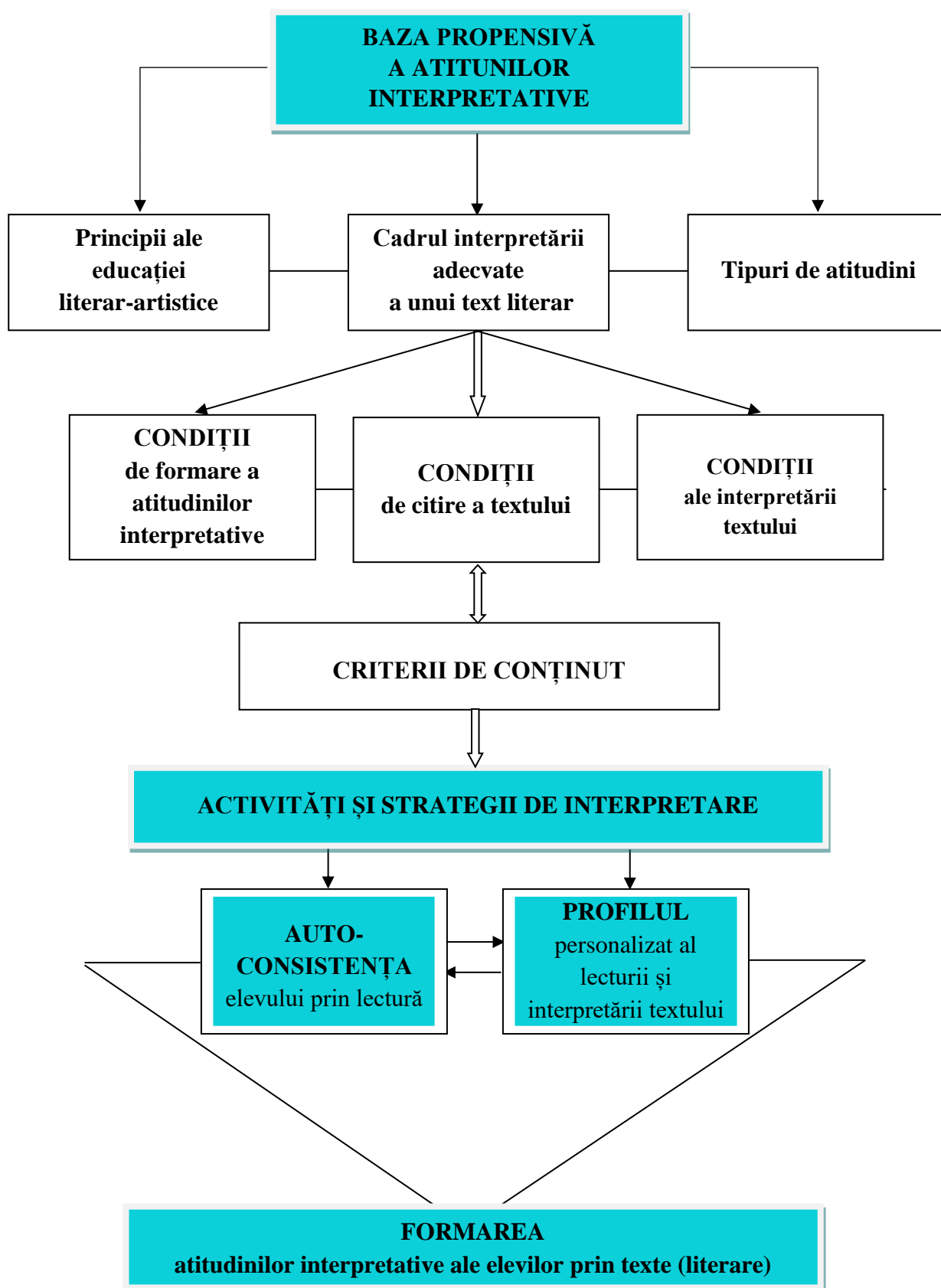

Fig. 3. Modelul pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare

După cum am menționat anterior, formarea atitudinii elevului față de textul literar este posibilă din perspectiva receptării, mesajului oral în situații de comunicare, manifestând o atitudine pozitivă, atenție și concentrare; prin receptarea textelor literare și nonliterare prin tehnici de lectură adecvate, dând dovadă de citire corectă, conștientă, cursivă și expresivă; prin cultivarea abilităților principiilor educației literar-artistice, care lansează un sistem de valori, ceea ce a conturat investigarea problemei științifice, asigurându-i funcționalitate prin resursele și instrumentele necesare.

Indubitabil, o interpretare este reușită dacă folosește la ceva: clarifică, edifică, justifică, modifică anumite inerții epistemice sau indică noi linii de acțiune. Performanța interpretării depinde de competențele interpretului. Astfel, putem nota că înțelegerea și interpretarea textelor trezește interes și atitudine pozitivă față de comunicare, încrederea în propriile abilități de vorbitor și ascultător, contribuie la dezvoltarea personală, stimulează gândirea autonomă, reflexivă și critică a elevilor. Aceste considerente admit personalizarea strategiilor didactice, a activitățile de lectură, de a configura propriul demers educațional de formare a atitudinilor interpretative.

În felul acesta, în activitatea de formare a atitudinilor interpretative prin texte literare la elevii din clasele primare e necesar să valorizăm toate domeniile: *sfera teleologică*, ce include: idealul/ scopul, sistemul de obiective, profilul absolventului din clasele primare; *sfera conținutală*, ce prevede criteriile de selectare a textelor literare și nonliterare specifice învățământului primar; *sfera metodologică*, ce direcționează și antrenează metodele, procedeele/tehnicile, formele și mijloacele de predare învățare-evaluare și blocul operațional (activitățile și oportunitățile de învățare) în contextul interpretării textelor literare.

Capitolul 3, **„DIMENSIUNEA EXPERIMENTALĂ DE FORMARE A ATITUDINILOR INTERPRETATIVE ALE ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE PRIN TEXTE LITERARE”**, cuprinde demersul experimental, precum și descrierea detaliată a testelor și inventarelor administrate elevilor din clasele a IV-a și cadrelor didactice precum și formarea atitudinilor interpretative în vederea răspunderii nevoii de auto-consistență a elevilor prin lectură.

Logica cercetării, în vederea ilustrării cadrului metodologic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor prin texte literare, ne-a condus spre proiectarea experimentului pedagogic de tip verifcaționist prin implementarea unor activități „provocate” la nivelul subiecților experimentali.

Scopul experimentului pedagogic constă în formarea atitudinilor interpretative la elevii din clasele primare și dezvăluirea rolului valorificării *Strategiilor de formare* a atitudinilor interpretative la elevii din clasele primare, ca unitate componentă a *Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare*.

În concordanță cu scopul cercetării, s-au trasat următoarele *obiective ale experimentului*:

- diagnosticarea inițială a nivelului de formare a atitudinilor interpretative la elevii din clasele primare prin texte literare în clasele experimentale și cele martor;
- realizarea experimentului formativ prin aplicarea *Strategiilor de formare*;
- observarea, testarea, compararea nivelului dezvoltării atitudinilor interpretative în clasele experimentale și cele martor;
- studierea produselor școlare referitoare la procesul educațional pe parcursul experimentului pedagogic;
- validarea post-experimentală a nivelului de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele experimentale și cele martor;
- sintetizarea opiniilor învățătorilor din clasele implicate în experiment.

Cercetarea s-a desfășurat în trei etape: *de constatare*; *de formare*; *de control*.

Eșantionul experimental l-au constituit **18 subiecți-învățători, 106 subiecți-elevi** (4 clase), din Liceul Teoretic „*Miguel de Cervantes Saavedra*”, repartizate în 2 grupuri: *grupul experimental*, clasele a IV-a „A” (25 elevi) și a IV-a „C” (27 elevi), în total 52 subiecți; *grupul de control*, în care nu s-a intervenit, iar procesul educațional s-a desfășurat în concordanță cu Curriculumul disciplinar, constituit din clasele a IV-a „B” (26 elevi) și a IV-a „D” (28 elevi) în raport cu care s-au comparat efectele experimentării, în total 54 subiecți.

Experimentul de constatare a fost realizat în luna septembrie 2018. La prima etapă a experimentului au fost elaborate și aplicate două chestionare (unul cu învățătorii claselor primare, altul cu elevii din clasa a IV-a), racordate la Curriculumul disciplinar, MECD (lista de produse recomandate la disciplinele școlare) și a politicilor naționale în vigoare.

Scopul experimentului de constatare: Diagnosticarea nivelului inițial de formare a atitudinilor interpretative la elevii din clasele a IV-a.

Obiectivele preconizate: determinarea nivelului de exprimare a preferințelor literare; exprimarea propriei atitudini față de opera literară; expunerea impresiilor de lectură.

Indicatorii de evaluare a *Chestionarului destinat cadrelor didactice cu privire la formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare* denotă faptul că, în accepțiunea cadrelor didactice, lucrul cu textul literar presupune valorificarea etapelor lecturii explicative, descoperirea și aprecierea valențelor multiple ale textului, aprecierea valorilor operei literare, abordarea critică și obiectivă a acesteia, analiza limbajului operei literare în scopul unei evaluări valorice. Acțiunile atitudinale sunt construite pe un suport flexibil, acceptabil de elev, ținând cont de particularitățile de vârstă, de nivelurile de receptare a operei literare, de experiența de lectură, de viață, de motivația față de produsul examinat.

Indicatorii de evaluare în baza *Chestionarului de identificare a interesului pentru lectură propus elevilor din clasele a IV-a* reliefează că mulți elevi ani de-a rândul încearcă să-și formeze

abilitatea unei lecturi cursive a unui text, un număr considerabil de elevi rămânând în imposibilitatea de a savura propriile lecturi. De regulă, povestea desprinsă din operă este cunoscută de ei din reproducerea acesteia realizată de către profesor. În alte cazuri, povestea este memorizată mecanic de către elevi. Astfel, analiza rezultatelor ne-a permis să deducem că elevii nu sunt stimulați de către profesori să analizeze, să interpreteze, să exprime opinii, impresiile personale cu privire la opera citită și la mesajul ei.

Etapa de constatare a experimentului a continuat cu **aplicarea unui test pentru evaluarea formativă în etape** pentru cele patru clase. Evaluarea formativă în etape (EFE): se raportează la câteva dintre unitățile de competențe stipulate pentru parcursul de învățare respectiv, în funcție de contextul concret; este instrumentală, elevii fiind conștienți de demersurile evaluative întreprinse; presupune valorificarea produselor selectate în corespundere cu unitățile de competențe vizate.

Datele obținute în urma aplicării *Testului de evaluare formativă*, în baza criteriilor stabilite inițial (raportarea emoțional-afectivă la mesajul textului lecturat, relevarea atitudinii autorului, exprimarea argumentată a propriilor stări postlectorale, valorificarea elementelor de limbaj, manifestarea atitudinală trasată de operațiile gândirii logice și axată pe experiența lectorală) prezintă că cei *106 de participanți* au demonstrat nivel *înalt* (58 elevi), nivel *mediu* (30 elevi), nivel *scăzut* (18 elevi). Indicii de raportare atitudinală sunt ilustrați în tabelul nr. 1.

Tabelul 1. Valori experimentale de raportare atitudinală față de textul literar

ETAPA DE CONSTATARE, EFE								
DESCRIPTORI	GRUP EXPERIMENTAL				GRUP DE CONTROL			
	Clasa a IV-a „A” 25 elevi		Clasa a IV-a „C” 27 elevi		Clasa a IV-a „B” 26 elevi		Clasa a IV-a „D” 28 elevi	
	nr/elevi	%	nr/elevi	%	nr/elevi	%	nr/elevi	%
<i>Nivel înalt / i</i>	15	60%	15	55,56%	14	53,85%	14	50%
<i>Nivel mediu / g</i>	6	24%	8	29,63%	8	30,77%	8	28,57%
<i>Nivel scăzut / s</i>	4	16%	4	14,81%	4	15,38%	6	21,43%

O parte dintre subiecți (48 elevi) nu-și poate exprima părerea față de problematica operei, nu sunt în stare să formuleze idei originale, creative, să-și argumenteze stările postlectorale, să releveze atitudinea autorului față de problematica abordată de scriitor, față de personajele operei, să valorifice limbajul artistic și într-un final să-și exprime argumentat atitudinea față de opera literară respectivă. De cele mai dese ori, elevii recurg la sintagmele „m-a impresionat”, „îmi place”, reproduc, drept argument, de obicei, povestea desprinsă din textul literar, neputând descifra semnificațiile de adâncime ale textului. Activitatea literară, deși include și acțiuni de reflectare/acumulare, este preponderent atitudinală. *Atitudinile dominante* în subiectul ELA încearcă să domine cu propria poziție față de dimensiunile literar-artistice. Necesitatea identificării tipurilor de atitudini se stabilește în contextul tendințelor de dezvoltare a acestora.

Concluziile respective conduc spre necesitatea valorificării componenteii strategice a *Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare*, care este axată pe depășirea ideii în care lectura textului este un simplu procedeu la nivelul valorificării textului în procesul educațional. Gândite între limitele proiectării și realizării, *Strategiile de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor* pot conduce la o reorientare logică a procesului formativ prin constituirea pe baze formative a câmpurilor atitudinale începând cu care există lectura și interpretarea textului de către elevi.

În cadrul **Experimentului de formare**, realizat în perioada octombrie 2018 - martie 2019, am practicat un set de *activități* de formare a atitudinii elevilor față de textul literar.

Scopul experimentului de formare: *Implementarea Strategiei de formare a atitudinilor interpretative în clasa a IV-a la disciplina limba și literatura română.*

Strategiile didactice aplicate în formarea atitudinilor interpretative la elevii din clasele primare prin texte literare sunt reprezentate în Tabelul nr. 2 :

Tabelul 2. Strategii de formare a atitudinilor interpretative

FORMAREA ATITUDINILOR INTERPRETATIVE LA ELEVII DIN CLASELE PRIMARE PRIN TEXTE LITERARE			
CLASA a IV-a			
Unități de conținut	Metodologii	Strategii didactice implementate	Texte literare, suport
Lectura •Calitățile citirii: corectă, conștientă, cursivă, expresivă. •Înțelegerea și interpretarea celor citite în gând. •Textul literar. •Textul literar narativ. •Componentele textului: titlul, autorul, conținutul. •Personajele literare. Înșușiri/ trăsături fizice, trăsături morale (conform faptelor descrise). •Atitudinea cititorului față de comportamentul, activitățile, preocupările personajelor. •Mijloacele expresive ale comunicării orale. •Specii literare: povestea, povestirea, snoava.	recomandate de Curriculum Lectura interpretativă; Textul analizat (în limita standardelor); Povestirea despre textul literar; Planul de idei (elaborare în colectiv, în grup, încercări individuale, în mod ghidat); Personajul literar caracterizat; Mesajul argumentativ; Notițe de lectură; Jocuri literare; Jocuri-dramatizări; Jocuri didactice; Exerciții de utilizare a diferitelor formule de solicitare potrivite situațiilor cotidiene; validate de C. Șchiopu Metode: • Mâna oarbă, • Piramida, • Lucrul individual, • Dezbateră, • Jocul instructiv pe roluri, • Comentariul literar, • Simularea întâlnirii cu personajele operei,	Taxonomia interogării	<i>La scăldat</i> , după Ion Creangă;
		Metoda Studiu de caz	<i>Amintiri din copilărie</i> , după Ion Creangă
		Stimularea interesului elevilor	<i>Copiii în crâng</i> , după C. Ușinschi
		Teoria inteligențelor multiple	<i>Vizită</i> , după I.L.Caragiale
		Căile de acces, de F. Sâmihaian	<i>Habarnam devine pictor</i> , după N. Nosov
		Jurnalul de reflecție	<i>Charlie și fabrica de ciocolată</i> , după Roald Dahl
		Algoritmul așteptărilor	<i>Charlie și fabrica de ciocolată</i> , după Roald Dahl
		Metoda Cauză – efect	<i>Cei trei prieteni</i> (poveste populară)
		Forme de organizare activității	<i>Mâța desenează-un ghem</i> , de M. Sorescu
		Traseul de lucru cu textul	<i>Degețica</i> , după H.C.Andersen
		Aplicarea metodelor interactive	<i>Legenda lui Moș Crăciun</i>
		Cercul de idei	<i>Cioc! Cioc! Cioc!</i> , după Emil Gârleanu

Terminologie specifică: citire corectă, conștientă, cursivă, expresivă; personaj literar, trăsături fizice, trăsături morale;	<ul style="list-style-type: none"> • Reportajul, Interviuul ș.a.; Procedee: <ul style="list-style-type: none"> • Relatarea autorului, • Punctul de vedere al personajului, • Fișa biografică a personajului, • Ecranizarea operei (de către elevi) ș.a. 	Aplicarea strategiilor interactive	<i>O furnică</i> , de T. Arghezi
		Aplicarea platformelor educaționale	<i>Piatra pițigoiiului</i> , după T. Arghezi <i>Povestea unei familii fericite</i> , după L. Magdan
		Idei de buzunar , de M. Marin	Aplicat în textele suport

Strategiile de formare stimulează interesul de cunoaștere al elevilor, motivează activitatea de lectură și de interpretare a textelor literare, amplifică formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare față de textul literar prin activizarea experienței estetice și de viață în procesul interpretării operei literare, elevii fiind puși în situația de a apela la cunoștințe și la experiența proprie.

Experimentul a vizat formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare, fiind axat pe principiile: valorificarea libertății imaginației și opiniei elevilor, stimularea interesului de cunoaștere, actualizarea experienței de lectură; cuantificarea potențialului formativ al textelor literare - edificator pentru a analiza un fapt/caz, a argumenta decizii, a prevedea consecințele acestora. Feedback-urile, revederea soluției, abilitățile de a realiza o sarcină în grup, de a folosi diferite strategii de învățare, activizarea activității de interpretare a operei literare, compararea soluției proprii prin raportare la valorile, idealurile, viziunile altora – toate acestea au condus spre fortificarea cunoștințelor, a experiențelor proprii de lectură, de viață ale elevilor.

În concluzie, calitatea interpretării este determinată de acuratețea comprehensiunii, de strategiile implementate și importanța lor. Imaginea creată a provocat discuții care au generat reflecții valorice determinate de trăsăturile personajelor. Evidențiem o pledoarie pentru: comunicare, creativitate, atitudine vizavi de mesaj, personaje, valori.

Validarea formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare se confirmă prin evaluarea *nivelului de formare* a atitudinilor interpretative prin texte literare la elevii din clasele a IV-a, în perioada martie-aprilie 2019. Eșantionul experimental l-au constituit aceiași subiecți **106-elevi** (4 clase), din Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes Saavedra”.

Scopul experimentului pedagogic la etapa de control: *validarea nivelului de formare a atitudinilor interpretative în clasa a IV-a.*

Obiectivele experimentului de validare: evaluarea nivelului de formare a atitudinilor interpretative prin texte literare la elevii din clasele primare; validarea, compararea și generalizarea rezultatelor obținute prin experiment.

Experimentul s-a axat pe:

- o serie de principii, care pot valorifica libertatea imaginației și opiniei elevilor, stimularea interesului de cunoaștere, actualizarea experienței de lectură;
- cuantificarea potențialului formativ al textelor literare, care este edificator dacă elevilor li se asigură posibilitatea de a analiza un fapt/caz, de a lua și de a argumenta decizii, de a prevedea consecințele acestora. Schimbul de feedback-ului colegilor, de a revedea o soluție, abilitățile de a realiza o sarcină în grup, de a folosi diferite strategii de învățare ce contribuie la formarea atitudinilor interpretative;
- activizarea educației literar-artistice în procesul interpretării unui text literar, conduce spre fortificarea cunoștințelor și a experiențelor proprii, de a-și compara soluția cu valorile, idealurile, viziunile altora. Această corelație generează o atitudine emotivă față de respectivele modalități.

Rezultatele testului de evaluare sumativă, alcătuit în baza criteriilor stabilite inițial, propus celor 106 de participanți implicați în experiment, au demonstrat că nivelul manifestărilor atitudinale al elevilor din grupul experimental a crescut considerabil în raport cu cel al elevilor din grupul de control. Dinamica înregistrată, în ceea ce privește răspunsurile creative și productive ale elevilor din clasele experimentale, este destul de semnificativă. Rezultatele numerice denotă schimbări esențiale (tabelul nr.3).

Tabelul 3. Valori experimentale de raportare atitudinală față de textul literar

ETAPA DE CONTROL, ES								
CALIFICATIVE	GRUP EXPERIMENTAL				GRUP DE CONTROL			
	Clasa a IV-a „A” 25 elevi		Clasaa IV-a „C” 27 elevi		Clasaa IV-a „B” 26 elevi		Clasaa IV-a „D” 28 elevi	
	nr. de elevi	%	nr. de elevi	%	nr. de elevi	%	nr. de elevi	%
<i>Nivel înalt/ FB</i>	19	76%	19	70,37%	14	53,85%	16	54,14%
<i>Nivel mediu/ B</i>	5	20%	7	25,93%	8	30,77%	7	25%
<i>Nivel scăzut/S</i>	1	4%	1	3,70%	4	15,38%	5	17,86%

În final, prin valorificarea *Strategiilor de formare* a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare, constatăm că avem elevi competenți să exploreze un text literar, în contextul valorificării atitudinii vizavi de mesajul transmis. În urma experimentului de formare, o serie de elevi au demonstrat un nivel **înalt** în ceea ce privește competența lor de explorare a operei literare din perspectiva unei atitudini argumentate. Aceștia au fost în stare să-și raporteze emoțiile, stările afective la mesajul textului lecturat, să identifice informații și detalii esențiale din acest punct de vedere, să caracterizeze personajele, să înțeleagă și să formuleze atitudinea scriitorului. Totodată ei și-au expus opiniile personale, față de problema abordată de autor, au putut să-și exteriorizeze trăirile, să descifreze semnificațiile limbajului conotativ, fapt

care confirmă competența lor de evaluare/apreciere a operei literare, implicit, a aptitudinilor și a preferințelor literare.

Cât privește categoria elevilor cu nivel **mediu** de receptare a operei literare, aceștia au demonstrat capacitatea de a-și formula parțial părerea față de problematica operei. Reprezentanții acestui grup nu au putut să emită și să formuleze idei creative, originale, să-și argumenteze propriile stări postlectorale, să valorifice limbajului artistic și, drept rezultat, să-și exprime argumentat atitudinea față de textul literar. Deseori, ei au recurs la aceleași sintagme „m-a impresionat”, „îmi place”, fără a valorifica povestea propriu-zisă.

Elevii cu nivel **scăzut** de receptare se caracterizează prin lipsa totală a opiniei față de problematica operei, față de însușirile sufletești și morale ale personajelor, prin neputința de a-și argumenta stările postlectorale, de a valorifica limbajului artistic și a-i surprinde sensurile.

Formarea atitudinilor interpretative s-a completat substanțial, devenind un mijloc eficient din perspectiva implementării platformelor educaționale. Rezultatul cercetărilor științifice demonstrează o „recreare” a fenomenului artistic. Platforma educațională **Padlet** a permis manifestarea și vizibilitatea atitudinii elevului față de textul literar, prin împărtășirea opiniilor sale referitoare la un text dat, la faptele unui personaj, la mesajul transmis de textul citit, prin asocierea cu un desen, o melodie la care se gândește, auzind opera.

Pentru confirmarea rezultatelor și obținerea semnificației critice a criteriului statistic a fost aplicat Testul χ^2 la categoria de elevi (tabelul nr.4).

Tabelul 4. Indici statistici determinați prin aplicarea testului χ^2

Categoria	înalt	mediu	scăzut
$n_1 = 52$	$0_{11} = 38$	$0_{12} = 12$	$0_{13} = 2$
$n_2 = 54$	$0_{21} = 30$	$0_{22} = 15$	$0_{23} = 9$

unde:

0_{1i} – reprezintă numărul elevilor din primul eșantion, care au demonstrat rezultatele i ($i = 1, 2, 3$); înalt, mediu, scăzut

0_{2i} – reprezintă numărul elevilor din eșantionul al doilea care au rezultatele i ($i = 1, 2, 3$);

În baza datelor incluse în tabelul nr. 3, putem verifica ipoteza nulă: $H_0 : P_{1i} = P_{2i}$ pentru toate $C = 3$ categorii (adică $P_{11} = P_{21}, P_{12} = P_{22}, P_{13} = P_{23}$) și cea alternativă $H_1 : P_{1i} \neq P_{2i}$ barem pentru una din $C = 3$ categorii.

În vederea verificării ipotezei date, calculul statistică a criteriului X^2 – numărul categoriilor este $C = 3$ și se efectuează după formula:

$$T = \frac{1}{n_1 \cdot n_2} \cdot \sum_{i=1}^C \frac{(n_1 \cdot 0_{2i} - n_2 \cdot 0_{1i})^2}{0_{1i} + 0_{2i}} \quad (*)$$

În cazul $C = 3$, relația (*) în formă desfășurată va avea forma:

$$T = \frac{1}{n_1 \cdot n_2} \cdot \left(\frac{(n_1 \cdot 0_{21} - n_2 \cdot 0_{11})^2}{0_{11} + 0_{21}} + \frac{(n_1 \cdot 0_{22} - n_2 \cdot 0_{12})^2}{0_{12} + 0_{22}} + \frac{(n_1 \cdot 0_{23} - n_2 \cdot 0_{13})^2}{0_{13} + 0_{23}} \right) (**)$$

Valoarea T , pentru indicii din Tabelul 1, conform formulei (**), va fi:

$$T = \frac{1}{52 \cdot 54} \cdot \left[\frac{(52 \cdot 30 - 54 \cdot 38)^2}{38 + 30} + \frac{(52 \cdot 15 - 54 \cdot 12)^2}{12 + 15} + \frac{(52 \cdot 9 - 54 \cdot 2)^2}{2 + 9} \right] = 5,69335.$$

În conformitate cu tabelul valorilor lui χ^2 și gradelor de libertate $V = C - 1 = 3 - 1 = 2$, obținem semnificația critică a criteriului statistic $T : X_{1-\alpha} = 4,61$ pentru $P = 0,9$ și $5,99$ pentru $P = 0,95$. În pedagogie este adecvat $P = 0,9$ care reprezintă o siguranță convenabilă.

Se observa că valoarea T calculată este cuprinsă între aceste două valori. Astfel ipoteza nu este întâmplătoare, iar sporirea rezultatelor formării atitudinilor interpretative la elevi se produce în 90 de cazuri din 100.

Nivelul de formare a atitudinilor interpretative la elevii din clasele experimentale este, în mod evident, mai ridicat decât cel al elevilor din clasa de control, astfel încât putem afirma că demersul experimental a avut efecte benefice asupra celor dintâi. Rezultatele obținute în faza de intervenție demonstrează eficiența procesului de formare a atitudinilor interpretative în baza lecturii textelor literare prin acumularea abilităților de a produce mesaje corecte și coerente, interpretând obiectiv textele. Progresul înregistrat în urma activităților experimentale, circa 74% *foarte bine* la nivelul subiecților din grupul experimental, comparativ cu circa 54% la nivelul subiecților din grupul de control și circa 4% *suficient* la nivelul subiecților din grupul experimental, comparativ cu 16% la nivelul subiecților din grupul martor, demonstrează o diferență semnificativă și o creștere a ponderii cantitative și calitative a valorilor experimentale obținute de subiecții din eșantionul experimental la etapa de control, comparativ cu rezultatele obținute la etapa de constatare și cu răspunsurile oferite de subiecții din eșantionul de control, confirmate prin realizarea probelor de evaluare sumativă.

Studiul experiențelor praxiologice privind formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare, confirmă că, pentru a înțelege mesajul operei literare, elevii parcurg un itinerar coerent și complex, plecând de la imaginile artistice spre gândurile și sentimentele celui care le-a generat. Indiferent de natura textului literar, elevii descoperă inițial ideile, sentimentele, apoi analizează modalitățile artistice de exprimare. Aplicarea *Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare* axat pe principii ale educației literar-artistice, care lansează un sistem de valori, conturează investigarea problemei științifice, asigurându-i funcționalitate prin resursele și instrumentele necesare, prin libertatea imaginației și opiniei, prin stimularea interesului de cunoaștere, prin actualizarea experienței de lectură și cea de viață, prin cultivarea abilităților.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Sinteza cercetărilor pedagogice privind formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din învățământul primar a generat un șir de concluzii referitoare la importanța valorizării, în acest sens, a principiilor educației literar-artistice, care lansează un sistem de valori ce asigură funcționalitatea resurselor necesare în acest scop: libertatea imaginației și opiniei, stimularea interesului de cunoaștere, actualizarea experienței de lectură și a celei de viață. Strategiile educaționale care stimulează interesul de cunoaștere al elevilor motivează activitatea lor de lectură și de interpretare a textelor literare, amplifică procesul de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor în raport cu opera literară. Această corelație facilitează formarea atitudinilor interpretative prin texte literare la elevii din clasele primare. Identificarea reperelor teoretice ale temei cercetate, valorificarea Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare în cadrul experimentului pedagogic, rezultatele obținute, analiza acestora, prelucrarea lor cantitativă și calitativă, au permis formularea următoarelor concluzii generale:

1. Printr-o abordare concentrică a ideilor cercetătorilor în domeniu, a-a aderat totalmente la ideea că receptarea/studierea textului literar în clasele primare este un proces complex, ce angajează elevii în lectura, comprehensiunea, analiza și aprecierea celor citite, în interpretarea operei și în transferul achizițiilor literar-artistice în situații noi. Demersul investigațional s-a constituit pe ideea trecerii de la studiul literaturii la *educația prin literatură*, prin care se urmărește formarea unor cititori-interpreți consistenți, care pot să întrețină o discuție argumentată în baza textului literar [28].
2. Examinarea factorilor stimulativi ai formării atitudinilor de interpretare a textului literar a permis să se deducă că personalitatea, prin natura sa, este concepută ca *posesoare a unui sistem de atitudini*, organizate ierarhic și care determină raportarea subiectului la obiectele realității, orientarea lui selectiv-preferențială spre acestea. În forul interior, subiectiv al individului, formarea atitudinilor interpretative parcurge traseul de la nedeterminare la conștientizare. În plan cognitiv, ideile și cunoștințele dobândesc sporuri de certitudine, în plan fictiv, emoțiile se transformă în sentimente și preferințe axiologice; în plan comportamental, intențiile subiectului trec de la nehotărâre la decizie, indiferent dacă obiectul atitudinii este o realitate concretă sau una abstractă. Acest fapt reclamă, în procesul de formare a atitudinilor interpretative ale elevului, recunoașterea lui ca cel de-al doilea subiect creator al operei literare, în ipostaza de coproducător al actului interpretativ.
3. Formarea atitudinii interpretative este rezultatul influențelor educaționale prin intermediul textelor literare. În această ordine de idei, s-a stabilit că este important ca învățarea să fie abordată ca o activitate în cadrul căreia elevii sunt încurajați, stimulați să pătrundă în semnificațiile ascunse ale operei literare, să analizeze elementele ei constitutive, purtătoare

de sensuri, să sesizeze legătura dintre idei și concepte, să compare lumea plăsmuită de autor cu cea reală, să exprime gândire critică. Astfel, opiniile/atitudinile lor critice, rezultate din sarcinile formulate, din întrebări relevante și stimulatoare, devin o valoare achiziționată, care le permite să găsească soluții în diferite situații de viață [62].

4. S-a argumentat științific că atitudinile interpretative sunt esențialmente subiective. Ele pot fi construite pe un suport flexibil, acceptat de către elevi, în funcție de particularitățile de vârstă, de nivelurile de receptare a textului epic, de experiența de lectură și de viață a lor, de interesul lui față de produsul examinat. Procesul formării atitudinilor interpretative se constituie din activități de: modificare intenționată a unor situații în care personajul e nevoit să manifeste un anumit comportament; identificare în opera literară și analiză a argumentelor necesare pentru afirmarea sau combaterea unor idei, opinii ale altora, inclusiv, a autorului; valorizarea unor situații de soluționare a problemei cu care se confruntă personajul; relevare a modului în care autorul construiește și prezintă realitatea ficțională etc. Pus în situația de a dezbate, de a crea noi circumstanțe, situații, elevul învinge timiditatea și nesiguranța acumulând astfel experiențe lectorale [24; 60].
5. Abordarea, din perspectivă teoretică, a conceptului de atitudine a permis definirea conceptului de atitudine interpretative, prin care înțelegem exteriorizarea verbală, prin mimică și/sau gest a poziției/opinii individului, generată de teleportarea /deplasarea lui virtuală în lumea operei literare, de înțelegerea de către acesta a mesajului textului, de capacitatea de a descifra sensul figurat al mijloacelor de expresie literară, caracterul metaforic al limbajului, de a reinterpretă textul prin valori adăugate. În rezultatul influențelor educaționale pe care le au operele literare, *s-a confirmat presupuziția* că înțelegerea și interpretarea textelor provoacă atitudini pozitive față de comunicare și încrederea în propriile capacități de vorbitor și ascultător, dezvoltă interesul, cultivă atitudini pozitive pentru dezvoltarea personală, stimulează gândirea autonomă, reflexivă și critică [60].
6. În cadrul experimentului pedagogic au fost implementate, valorificate, ilustrate grafic, analizate și comentate opiniile subiecților incluși în diverse activități de interpretare a operei literare, activități cu caracter de problemă, de dezbateră, de găsire a unor soluții ale problemei etc., care au contribuit semnificativ la formarea elevului competent, capabil să perceapă cele lecturate, să analizeze, să formuleze o opinie clară despre carte, să interacționeze, să-și exprime gândurile, stările, sentimentele și opiniile. Experimentul pedagogic a demonstrat funcționalitatea și eficiența Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare și rolul lui în crearea condițiilor pedagogice, necesare pentru formarea atitudinilor interpretative ale

elevilor din clasele primare prin texte literare. În temeiul valorilor teoretice și praxiologice produse în rezultatul investigației, aducem argumente științifice relevante privind soluționarea problemei științifice, ce rezidă în valorile numerice de creștere a procentajului de rezultativitate în grupul experimental comparativ cu cel de control în următorul raport: 74% *foarte bine* (grupul experimental) și 54% *foarte bine* (grupul martor) sau 4% *suficient* (grupul experimental) și 16% *suficient* (grupul martor).

RECOMANDĂRI:

Pentru concepătorii de curriculum, autorii de manuale școlare și de alte produse curriculare:

- Reflectarea reperelor conceptuale în contextul formării atitudinilor și, în special, a atitudinilor interpretative în documentele de politici educaționale;
- Valorificarea Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare la nivelul claselor gimnaziale;

Pentru cadrele didactice:

- Utilizarea în practica de predare/ receptare a operei literare a rezultatelor cercetării în scopul asigurării ELA de calitate, al formării la elevi a atitudinilor interpretative;
- Valorificarea strategiilor de formare a atitudinilor și de stimulare a interesului pentru lectura textelor literare și formarea unui cititor avizat și interpret al textelor literare;

Pentru centrele de formare profesională continuă:

- Extinderea rezultatelor teoretice, metodologice și practice în formarea profesională a cadrelor didactice în contextul asigurării educației de calitate din perspectiva formării atitudinilor interpretative.

BIBLIOGRAFIE

1. ALLPORT, G.-W. *Structura și dezvoltarea personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică.1981
2. ANDRIȚCHI, V. Taxonomia acțiunilor pedagogice pentru formarea atitudinilor – element central al competenței școlare. În: *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 28-29 Februarie 2020*. Vol. I Chișinău: UST. 2020. pp. 9-18 CZU: 37.016
3. CALLO, T. *Pedagogia practică a atitudinilor*. Chișinău: Litera Internațional, 2014. 240 p. ISBN 978-9975-74-340-2.
4. CHIRCEV, A. *Psihologia atitudinilor sociale*. Cluj: Editura Institutului de psihologie.1941. 212 p.
5. CODUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA. Codul nr.152 din 17 iulie 2014 (Publicat 24.10.2014 în Monitorul Oficial Nr. 319-324, art. Nr: 634. Data intrării în vigoare : 23.11.20142014, nr.319-324, art.634)
6. COJOCARU-BOROZAN, M. Tehnologia dezvoltării culturii emoționale. Chișinău: UPS "Ion Creangă", 2012. 239 p. ISBN 978-9975-46-126-9.
7. CORNEA, P. *Introducere în teoria lecturii*. Iași: Polirom. Ediția a II-a. 1998. 240 p. ISBN 973-683-035-7.
8. COSTEA, O. *Didactica lecturii. O abordare funcțională*. Iași: Institutul European. 2006. 182 p. CZU 371.3:82.09 CZU 371.3:821.135.1.09 ISBN (10)973-611-403-1
9. CRISTEA, S. *Dicționar enciclopedic de pedagogie – Volumul I*. București: Editura DIDACTICA PUBLISHING HOUSE. 2015. 832 p. ISBN 5948489353789
10. CRISTEI, T. Imperativul implementării unor modele postmoderne ale educației literar artistice în paradigma instructivă din Republica Moldova. În *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice*,1-2 martie. Chișinău:,1-2 martie 2010. Problemele Energeticii Regionale Nr. 3(14) / 2010 / ISSN 1857-0070
11. CURRICULUM NAȚIONAL Învățământul primar. *Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018)* Chișinău. 2018.
12. GHERGUȚ, L. *Atitudine și personalitate*. În: *Revista de psihologie*, 1973. p.415. ISBN -
13. GHICOV, A. *Lectura atitudinală și creațiile verbale ale elevilor. Ghid pentru profesori*. Chișinău: IȘE. 2019. 66 p. ISBN 978-9975-48-166-3.
14. GHID DE IMPLEMENTARE A CURRICULUMULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR. *Aprobat la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018)* Chișinău. 2018.
15. GOLUBIȚCHI, S. Specificul lecturii în clasele primare. *Simpozion științific internațional dedicat aniversării a 40 ani de activitate a Facultății Pedagogie. Tradiție și Inovație în Educație. 18-19 octombrie 2019*. Chișinău: UST. p.82-86. ISBN 978-9975-76-289-2.
16. HADÎRCĂ, M. *Metode și tehnici de evaluare autentică a competenței de lectură*. În: *Revista Limba Română*, nr. 3, XXIV 2014, p. 20-31. ISSN 0235-9111
17. HUBER, W. *Psihoterapiile*. Traducere: Dafinoiu, I. București: Editura Știință și Tehnică, 1997. 304 p. CZU 159.9.018:612.8
18. ILIE, Em. *Didactica limbii și literaturii române*. Iași: Polirom. 2014. 336 p. ISBN 978-973-46-4731-6
19. ILUȚ, P. *Valori, atitudini și comportamente sociale: teme actuale de psihosociologie*. Iași: Polirom. 2004 252 p. ISBN 973-681-763-6.
20. JUDE I. *Psihologia socială și optim educațional*. București: Ed. Did. și Ped., R.A., 2002
21. MARIN, M. *Didactica lecturii*. Chișinău: Cartier. 2013.134 p. ISBN 978-9975-79-861-7.
22. MARIN, M. Tipuri de atitudini în contextul de receptare de către elevi a operei literare. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele Științifice ale doctoranzilor și competitorilor U.P.S. „Ion Creangă”*. vol. VII, p. I. Chișinău: U.P.S. „Ion Creangă” 2008, p. 261-273. ISBN 978-9975-921-82-4
23. OBOROCEANU, V. Aspecte teoretice ale atitudinilor interpretative în clasele primare. În: *Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională: Învățământ superior: tradiții, valori, perspective, 28-29 septembrie 2018*. Chișinău: UST ,Vol.2, Didactica Învățământului Primar și Preșcolar. 2018. 164 p. ISBN 978 – 9975-76-249-6.
24. OBOROCEANU, V. *Textul literar – factor reper în formarea atitudinilor interpretative*. În : *Revista Studia Universitatis (Seria Științe ale Educației)*, Nr. 9 (129) / 2019 pp. 178-182. ISSN 1857-2103 / ISSN e 2345-1025 CZU: 37.036:801.73.
25. OBOROCEANU V. *Atitudini interpretative în opera literară*, Acta et Commentationes, Sciences of Education, nr.1(15)2019 ISSN 1857-0623 p.143-148 E-ISSN 2587-3636. CZU:37.016:81/82.135.1

26. **OBOROCEANU, V.** Valorificarea atitudinilor interpretative prin implementarea TIC în interpretarea textelor literare în clasele primare. În: *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 27-28 Februarie 2021*. Chișinău: UST. Vol.IV: Pedagogie în învățământul preșcolar și primar – 383 p. pp.302-309 CZU: 372.8821.135.1[004+373.3] ISBN 978-9975-76-318-9
27. **OBOROCEANU, V.** Constante și variabile istorice ale conceptului de atitudine. În: *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 28-29 Februarie 2020*. Vol.IV Educație preșcolară și primară. Chișinău: UST. 2020. 311 p. pp.238-243 ISBN 978- 9975-76-301-1
28. **OBOROCEANU, V.** Abordarea textului literar în clasele primare. În: *Lucrările Conferinței științifico-practică națională cu participare internațională, Ediția a III-a, „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă”, 31 ianuarie-01 februarie 2020*. Chișinău: UST. 2020. 383 p. pp.123-126. ISBN 978-9975-76-299-1
29. **OBOROCEANU, V.** Aspecte teoretice ale lecturii în clasele primare. În: *Lucrările Conferinței științifice-internaționale „Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție. O privire intra- pluri- și transdisciplinară”, Decembrie 2019*. România, Bacău: vol. I, 248 pag., pp. 50-53. ISBN 978-973-0-30978-2
30. **OBOROCEANU, V.** Formarea atitudinilor la elevii claselor primare față de opera literară. În: *Materialele Simpozionului Științific Internațional „Tradiție și inovație în educație”, 18-19 octombrie*. Chișinău: UST. vol.I, Învățământul general: tradiție și inovație. 2019. 299 p. ISBN 978-9975-76-289-2
31. **PAMFIL, A.** *Didactica literaturii. Reorientări*. Editura: Art.2016. 320 p. ISBN 978-606-710-335-9
32. **PANICO, V., GUBIN, S., PANICO, D., MUNTEANU, T.** *Conceptul și modelul educației pentru schimbare și dezvoltare*. Chișinău: UST. 2011. 100 p. ISBN 978-9975-76-072-0
33. **PANICO, V., MUNTEANU, T.** Structura și legitățile formării atitudinilor la personalitate. În: *Studia universitatis*. , nr. 9 (29), p. 59- 6, Chișinău: USM. 2009 ISSN 1857–2103.
34. **PÂNIȘOARĂ, I.-O., MANOLESCU, M.** *Pedagogia învățământului primar și preșcolar*. Iași: Polirom. Vol. I , 2019. 688p. ISBN 978-973-46-7877-8
35. **PÂSLARU, V.** *Introducere în teoria educației literar-artistice*. ediția a II-a, revăzută. București: Sigma. 2013. 311 p. ISBN 978-973-649-875-6
36. **RADU-ȘCHIOPU A.** *Dezvoltarea competențelor lectorale ale elevilor la orele de limbă și literatură română*. Teză de doctor în științe pedagogice. Chișinău. 2013. 189 p. CZU: 37.016.046: [811.135.+821.135.1.09](043.2)
37. **ȘCHIOPU, C.** *Metodologia educației literar-artistice a elevilor*. Teză de dr. hab. în științe pedagogice. Chișinău. 2016. 264 p. CZU: 37.016.046: [811.135.1+821.135.1.09](043.2)
38. **ȘERDEAN, I.** *Didactica limbii și literaturii române în învățământul primar*. București: Corint. 2008. 320 p. ISBN 978-973-135-233-6.
- În limba engleză:**
39. **BOGARDUS, E.S.** *Fundamentals of Social Psychology*. 1924, 479 p. ISBN Lipsă
40. **SCHLEIERMACHER, Fr.** *Hermeneutics and criticism: and other writings*. New York : Cambridge University Press. 1998. 328 p. ISBN 9780521598484
- În limba italiană:**
41. **STOETZEL, J.** *Psicologia sociale*. Roma: Editura Armando. 2000. 334 p. p167. ISBN 8871443187
- În limba rusă:**
42. **АНАНЬЕВ, Б., Г.** Психология и проблемы человекознания. Москва, Изд-во: МПСИ, 2008 г, 432 с., ISBN: 978-5-9770-0363-6
43. **БАРТ, Р.** *Введение в структурный анализ повествовательных текстов*. пер.Г.К. Косикова Зарубежная эстетика и теория литературы XIX-XX вв.: трактаты, статьи, эссе. Москва: МГУ, 1987.
44. **БАСОВ, М., Я.** Избранные психологические произведения, Москва : Педагогика, 1975. – 432 с.
45. **БАХТИН М. М.** Эстетика словесного творчества. М.: Искусство, 1979. 424 с. с. 361
46. **БОГИН Г.И.** Субстанциальная сторона понимания текста: Учебное пособие. Тверь: ТГУ, 1993
47. **БУШМИН, А.С.** Преимущество в развитии литературы. Ленинград : Наука. Ленинградское отделение, 1975. 157 с.
48. **ГОЛУБИЦКИ, С., ОБОРОЧАНУ, В.** Формирование у учащихся начальных классов критического мышления. *Материалы XIII Международной научно- практической конференции: Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы*, 02–03 апреля 2020. г. Россия. Москва: РУДН. 634 стр., с.567-571. ISBN 978-5-209-10315-8

- 49.ЕСИН А.Б. Принципы и приемы анализа литературного произведения: Учебное пособие. М.: Флинта, Наука,1998., с. 166
- 50.КАЧУРИН, М. Г. Влияние анализа на восприятие художественных произведений учащимися 4 класса. Ленинград, 1972 г. 134 стр.
- 51.СПЕНСЕР, Г. *Воспитание умственное, нравственное и физическое*. Санкт-Петербург: Типография Б. Г. Янпольского, 1877. 366 стр. ISBN: 978-5-4475-0815-9
- 52.ЛАЗУРСКИЙ, А. Ф., Избранные труды по общей психологии. Российские психологи: Петербургская научная школа . С.-Петерб. гос. ун-т. Фак. Психологии. Издательство: Алетейя, 445стр. 2001г . ISBN 5-89329-346-0
- 53.ЛЕЙБСОН, В.И. Чему учат стихи? [Текст]: Дет. поэзия и эстетич. воспитание. Под ред. [и с предисл.] Т. Д. Полозовой ; Акад. пед. наук РСФСР. Ин-т худож. Воспитания. Москва : Просвещение, 1964,104 с.
- 54.ЛОТМАН, Ю.М., Анализ поэтического текста : Структура стиха. Изд-во: Просвещение. 1972
- 55.ЛЬВОВ, М. Р., ГОРЕЦКИЙ, В. Г., СОСНОВСКАЯ, О. В. Методика преподавания русского языка в начальных классах: учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2012.– 464 с. ISBN 978-5-7695-9169-3
- 56.МАРАНЦМАН, В. Г. Читательское восприятие и художественная мысль автора в школьном анализе литературного произведения. Из-во: Ленинград. 1974. 57 стр.
- 57.МЕРЛИН, В.,С. Структура личности: характер, способности,самосознание. Пермь: Пермский государственный педагогический институт, 1990.110 с. ISBN-Iipsä
- 58.МЯСИЩЕВ, В.Н. *Психология отношений : избранные психологические труды*. Институт практической психологии. НПО 'МОДЭК'. 1998 г. ISBN 5-89112-046-1.
- 59.НИКИФОРОВА, О.И. Психология восприятия художественной литературы. Издательство: Москва: Книга, 1972. — 152 с. ISBN: [не указан]
- 60.ОБОРОЧАНУ, В., ГОЛУБИЦКИ С. *Интерпретационные отношения –усилитель критического мышления*. Вестник Международного научного центра ”СОЦИУМ 2035” 2020. Т. 1. № 1. с. 98–105. ISSN 2687-0762
- 61.ОБОРОЧАНУ, В., ГОЛУБИЦКИ ,С. Методологический подход к эпическому тексту в начальных классах. *Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы. Материал XII Международной научно-практической конференции Москва, РУДН, 28–29 марта 2019 г. Часть 2 - 429 с. (стр.168-176) ISBN 978-5-209-09216-5.*
- 62.ОБОРОЧАНУ, В. *Эстетическое переживание как условие художественного восприятия литературного текста на уроках литературного чтения в начальной школе*, Poland. Warsaw: International Journal of Innovative Technologies in Social Science, 7(28) 2020. – 153 с. с.125-130 ISSN 2544-9338 https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/30122020/7300
- 63.ЯДРОВСКАЯ, Е. Р. Развитие интерпретационной деятельности читателя-школьника в процессе литературного образования (5-11 классы): монография. СПб:ООО «Книжный Дом», 184 стр., 2012. ISBN 978-5-94777-268-5

WEBOGRAFIE:

- 64.БЕХТЕРЕВ В. М. Избранные работы по социальной психологии. 1994 [citat 14.10.2020]. Disponibil: http://elib.gnpbu.ru/text/behterev_izbrannye-sotsyalnoy-psihologii_1994/go,0;fs,1/
- 65.CALKINS, MARY WHITON, A first book in psychology (1863-1930). Publisher New York:MacMillan. 419p. 1910. [citat 22.03.2019] Disponibil: <https://archive.org/details/firstbookinpsych00calkuoft/page/x/mode/2up>
- 66.SCHLEIERMACHER,Fr., Hermeneutics and criticism: and other writings. New York : Cambridge University Press. 1998. 328 p. [citat 10.10.2020]. Disponibil: https://www.academia.edu/5109233/The_Cambridge_Companion_to_Friedrich_Schleiermacher_edited_by_Jacqueline_Mariña

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI

➤ **Articole în reviste științifice din străinătate recunoscute**

1. ОБОРОЧАНУ, В. *Эстетическое переживание как условие художественного восприятия литературного текста на уроках литературного чтения в начальной школе*. Poland. Warsaw: International Journal of Innovative Technologies in Social Science, 7(28) 2020. 152 с. (стр.125-130) ISSN 2544-9338 https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijitss/30122020/7300
2. ГОЛУБИЦКИ, С., ОБОРОЧАНУ, В. *Интерпретационные отношения – усилитель критического мышления*. Россия. Москва: Вестник Международного научного центра "СОЦИУМ 2035" 2020. Т. 1. № 1. 132с., стр. 120 –128. УДК 37.01:82. ISSN 2687-0762

➤ **Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, Categoria B**

1. OBOROCEANU, V . *Textul literar – factor reper în formarea atitudinilor interpretative*. În : Revista Studia Universitatis (Seria Științe ale Educației), Nr. 9 (129) / 2019. pp.178-182. ISSN 1857-2103 / ISSNе 2345-1025 CZU: 37.036:801.73.
2. OBOROCEANU, V. *Atitudini interpretative în opera literară*. În: Acta et Commentationes, Sciences of Education, Revista științifică, nr.1(15), 2019. Chișinău: UST. p.143-148. ISSN 1857-0623.E-ISSN 2587-3636. CZU:37.016:81/82.135.1.

➤ **Articole în culegeri științifice culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale**

1. ОБОРОЧАНУ, В. Воздействие современных технологии на формирование интерпретативных отношений, *Материалы международной научно-практической конференции ЛИЧНОСТЬ. ОБРАЗОВАНИЕ. ОБЩЕСТВО „Современные образовательные технологии: Теория и практика использования* (в дистанционном режиме), 04-05 ноября 2020, в 3 ч. Гродно: ГРОИРО, Беларусь Ч. 2. – 196 с., стр. 140-145, ISBN 978-985-6702-53-5
2. ГОЛУБИЦКИ, С., ОБОРОЧАНУ, В. Формирование у учащихся начальных классов критического мышления. *Материалы XIII Международной научно- практической конференции: Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы, 02–03 апреля 2020. г.* Россия. Москва: РУДН. 634 стр., с.567-571. ISBN 978-5-209-10315-8.
3. ГОЛУБИЦКИ, С., ОБОРОЧАНУ, В. Методологический подход к эпическому тексту в начальных классах. *Материалы XII Международной научно-практической конференции Высшая школа: опыт, проблемы, перспективы, 28–29 марта 2019 г.* Москва: РУДН, ч. 2 - 429 с. стр.168-176. ISBN 978-5-209-09216-5.
4. OBOROCEANU, V. Aspecte teoretice ale lecturii în clasele primare. În: *Lucrările Conferinței științifice-internaționale "Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție. O privire intra- pluri- și transdis-ciplinară", Decembrie 2019*. România, Bacău: vol. I, 248 pag., pp. 50-53. ISBN 978-973-0-30978-2.
5. OBOROCEANU, V. Formarea atitudinilor la elevii claselor primare față de opera literară. În: *Materialele Simpozionului Științific Internațional "Tradiție și inovație în educație ", 18-19 Octombrie 2019*. Chișinău: UST. vol.I, Învățământul general: tradiție și inovație. 2019. 299 p. ISBN 978-9975-76-289-2.
6. OBOROCEANU, V. Lectura interpretativă a textului narativ în clasele primare. În: *Materialele Simpozionului Internațional: RESPONSABILITATE PUBLICĂ ÎN EDUCAȚIE, Ediția a X, 24-25 noiembrie 2018*. România, Constanța: Editura CRIZON. 355p. pp.153-156. ISSN 2066-3358.
7. ГОЛУБИЦКИ, С., ОБОРОЧАНУ, В. Отношения к обучению в начальных классах: теоретические аспекты. *Материалы XI Международной научно- практической конференции Высшая школа: опыт, проблемы,перспективы , 29–30 марта 2018 г.,* Москва: РУДН ч. 2. – 452 с. стр. 101-109. ISBN 978-5-209-08644-4.

8. GOLUBIȚCHI, S., OBOROCEANU, V. Particularitățile textului literar în clasele primare. În: *Materialele Simpozionului Internațional: Responsabilitate publică în educație, Ediția a IX, 9-10 decembrie 2017*. România, Constanța: Editura CRIZON. 176p. pp.139-142. ISSN 2066-3358.

culegeri de lucrări ale conferințelor naționale cu participare internațională

1. OBOROCEANU, V. Strategii didactice interactive valorificate în formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare. În: *Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională: Învățământ superior: tradiții, valori, perspective, 29-30 septembrie 2020*. Chișinău: UST, Vol.2, Pedagogia Școlii Superioare și Psihopedagogie și Pedagogie în Învățământul Preșcolar și Primar.2020. 291p., pp.222-230. CZU: 372.881.13:373.3 ISBN 978-9975-76-313-4.
2. OBOROCEANU, V. Abordarea textului literar în clasele primare. În: *Lucrările Conferinței științifico-practică națională cu participare internațională ,Ediția a III-a, „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă “, 31 ianuarie-01 februarie 2020*. Chișinău: UST. 2020. 383 p. pp.123-126. ISBN 978-9975-76-299-1. CZU:373.3:821
3. OBOROCEANU, V. Aspecte teoretice ale atitudinilor interpretative în clasele primare. În: *Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională: Învățământ superior: tradiții, valori, perspective, 28-29 septembrie 2018*. Chișinău: UST ,Vol.2, Didactica Învățământului Primar și Preșcolar. 2018. ISBN 978 – 9975-76-249-6.
4. OBOROCEANU, V. Modalități de evaluare a lecturii în clasele primare. În: *Materialele Conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională: Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și preuniversitar,27-28 octombrie 2017*. Chișinău: UST, Vol. II. 2017. 378p. pp.143-147. ISBN 978-9975-76-215-1.
5. OBOROCEANU, V. Formarea competenței de comunicare scrisă în clasele primare. În: *Materialele Conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională, 22-23 aprilie,2016*. Chișinău: UST. 2016 369 p. pp.153-158. ISBN 978-9975-76-168-0.

culegeri de lucrări ale conferințelor naționale

1. OBOROCEANU, V. Valorificarea atitudinilor interpretative prin implementarea TIC în interpretarea textelor literare în clasele primare. În : *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 27-28 Februarie 2021*.Chișinău: UST. Vol. IV: Pedagogie în învățământul preșcolar și primar – 383 p. pp.302-309 CZU: 372.8821.135.1[004+373.3] ISBN 978-9975-76-318-9
2. OBOROCEANU, V. Constante și variabile istorice ale conceptului de atitudine . În: *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice, 28-29 Februarie 2020*. Vol. IV. Educație preșcolară și primară. Chișinău: UST. 2020. 311p. pp.238-243. ISBN 978- 9975-76-301-1
3. GOLUBIȚCHI, S., OBOROCEANU, V. Educație pentru valori comportamentale și atitudini. În: *Materialele conferinței republicane a cadrelor didactice,1-2 martie 2019*.Chișinău:UST . Vol. IV, Educație preșcolară și primară. 417 p. ISBN 978- 9975-76-269-4.
4. GOLUBIȚCHI, S., OBOROCEANU, V. Aspecte teoretice ale competenței de lectură în clasele primare. În: *Materialele Conferinței republicane a cadrelor didactice, 10-11 martie 2018*. Chișinău: UST, Vol. IV, Psihopedagogia învățământului primar și preșcolar, 300 p. pp.227-230. ISBN 978-9975-76-232-8.
5. OBOROCEANU, V. Formarea competenței lectorale la elevii din clasele primare. În: *Materialele Conferinței științifico-metodice: Prerogativele învățământului preuniversitar și universitar în contextul societății bazate pe cunoaștere, Chișinău, 7-8 noiembrie 2014*, Chișinău: UST. 2014, 212 p. pp.173-177 ISBN 978-9975-76-134-5.

➤ **materiale didactice-suport:**

1. OBOROCEANU V.,(coautor) ș.a. *Individualizarea procesului de învățare a citit- scrisului la copiii cu cerințe educaționale speciale: Suport didactic*. Chișinău: Prut Internațional, 2018 (Combinatul Poligrafic)–200 p.,1000 ex., ISBN 978-9975-54-396-5. 376.091(075.8) I-502.

ADNOTARE

Oboroceanu Viorica. **Formarea atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare. Teză de doctor în științe ale educației, UST, Chișinău, 2021**

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 136 pagini de text de bază, bibliografie din 250 de titluri, 42 anexe, 19 figuri și 42 tabele.

Publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 22 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: interpretare, atitudini interpretative, tipuri de atitudini, educație literar-artistică, auto-consistență a elevului, text literar, strategii de formare, lectura interpretativă, proces triunitar, profil personalizat al interpretării.

Scopul cercetării constă în elaborarea unei viziuni de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin textul literar, în baza strategiilor de formare a auto-consistenței elevilor prin lectură.

Obiectivele cercetării: determinarea reperelor teoretice ale formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin opere literare în contextul educației literar-artistice; dezvoltarea specificului conceptului de atitudine interpretativă și evidențierea caracteristicilor acestuia; identificarea principiilor, factorilor, criteriilor și condițiilor pedagogice ale formării la elevi a atitudinilor de interpretare a operei literare; diagnosticarea preexperimentală a nivelului de dezvoltare literară a elevilor din perspectiva atitudinilor interpretative ale acestora; elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare; interpretarea rezultatelor cercetării.

Noutatea și originalitatea științifică ale cercetării rezidă în: determinarea reperelor teoretice privind formarea atitudinilor și a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare în procesul valorificării textelor literare și consemnarea *Bazei propensive a atitudinilor interpretative*; modelarea *Strategiei de formare a atitudinilor interpretative*, bazată pe profilul personalizat al lecturii și interpretării textului și pe nevoia de *auto-consistență a elevului prin lectură*; elaborarea Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare și demonstrarea valabilității funcționale a acestuia.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante rezidă în *conceptualizarea Modelului pedagogic de formare a atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare, fapt care a contribuit* la formarea atitudinilor interpretative ale elevilor *în vederea* răspunderii nevoii de auto-consistență a elevilor prin lectură.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de precizarea principiilor și a factorilor determinativi ai formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare prin texte literare; argumentarea științifică a relevanței și a necesității formării atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare din perspectiva educației literar-artistice; semnificarea noțiunii de auto-consistență a elevilor prin lectură, a profilului personalizat de lectură și interpretare a textului.

Valoarea aplicativă a cercetării este reprezentată de elucidarea experiențelor praxiologice ale formării atitudinilor, în general, și a atitudinilor interpretative, în special, ale elevilor din clasele primare prin textele literare, experiențe care pot fi valorificate și la nivelul claselor gimnaziale sau prin alte tipuri de texte (nonliterare). Rezultatele experimentale și concluziile cercetării pot fi utilizate în reconsiderarea ideilor și concepțiilor existente cu privire la formarea atitudinilor interpretative ale elevilor în procesul educației literar-artistice.

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea aplicativă s-a desfășurat în Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes Saavedra”, mun. Chișinău, în anul școlar 2018 – 2019, constituit din 18 subiecți – învățători și 106 subiecți - elevi (4 clase), în evidențierea caracteristicilor atitudinilor interpretative ale elevilor din clasele primare.

ANNOTATION

Oboroceanu Viorica. **Formation of interpretive attitudes of primary school students through literary text. PhD thesis in education sciences, Tiraspol State University, Chisinau, 2021**

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, 136 pages of text, bibliography of 250 titles, 42 annexes, 19 figures and 42 charts.

Publications on the topic of the thesis: the results obtained are published in 22 scientific works.

Keywords: interpretation, interpretative attitudes, types of attitudes, literary-artistic education, student self-consistency, literary text, training strategies, interpretative reading, tri-unity process, personalized profile of interpretation.

The aim of the research is to develop a vision for forming the interpretative attitudes of primary school students through the literary text, based on strategies to form students' self-consistency through reading.

Research objectives: determining the theoretical landmarks of the formation of interpretative attitudes of primary school students through literary works in the context of literary-artistic education; revealing the specifics of the concept of interpretative attitude and highlighting its characteristics; identifying the principles, factors, criteria and pedagogical conditions of the formation in students of the attitudes of interpretation of the literary work; pre-experimental diagnosis of the level of literary development of students from the perspective of their interpretative attitudes; elaboration and experimental validation of the pedagogical Model for the formation of the interpretative attitudes of the students from the primary classes through literary texts; interpretation of research results.

The novelty and scientific originality of the research lies in: determining the theoretical landmarks regarding the formation of attitudes and interpretative attitudes of primary school students in the process of capitalizing on literary texts and recording *the propensity of interpretative attitudes*; modeling *the Strategy for forming interpretative attitudes*, based on the personal profile of reading and interpreting the text and on the *student's need for self-consistency through reading*; elaboration of the pedagogical Model for the formation of the interpretative attitudes of the students from the primary classes through literary texts and the demonstration of its functional validity.

The results obtained that contributed to solving the important scientific problem lies in the conceptualization of the pedagogical model of forming the interpretative attitudes of primary school students through literary texts, *which contributed to* the formation of interpretive attitudes of students to meet students' need for self-consistency through reading.

The theoretical significance of the research is supported by the specification of the principles and determinants of the formation of interpretive attitudes of primary school students through literary texts; scientific argumentation of the relevance and necessity of forming the interpretive attitudes of primary school students from the perspective of literary-artistic education; the meaning of the notion of students' self-consistency through reading, of the personalized profile of reading and interpreting the text.

The applicative value of the research is represented by the elucidation of the praxiological experiences of the formation of attitudes, generally, and of the interpretive attitudes, particularly, of the primary school students through literary texts, experiences that can be capitalized at the level of gymnasium classes or other texts. (nonliterary). The experimental results and research conclusions can be used in reconsidering the existing ideas and conceptions regarding the formation of students' interpretive attitudes in the process of literary-artistic education.

The implementation of scientific results. The applied in research took place in "Miguel de Cervantes Saavedra" Lyceum, Chisinau, in the school year 2018 - 2019, consisting of 18 subject - teachers and 106 subject - students (4 classes), highlighting the characteristics of interpretive attitudes of students in classes primary.

АННОТАЦИЯ

Оборочану Виорика. **Формирование интерпретативных отношений у учащихся начальной ступени образования через призму литературных текстов**
Докторская диссертация в области педагогических наук, ТГУ, Кишинев, 2021 г.

Структура диссертации: Работа состоит из: введения, трех глав, общего заключения и рекомендаций, основной текст-136 страниц, список литературы - 250 источника, 42 приложения, 19 фигур и 42 таблицы.

Публикации по теме : полученные результаты опубликованы в 22 научных статьях.

Ключевые слова: интерпретация, интерпретативные отношения, виды интерпретативных отношений, литературно-художественное воспитание, самосогласованность ученика, литературный текст, стратегии обучения, интерпретирующее чтение, подсистемный анализ, персонализированный профиль интерпретации.

Цель исследования: состоит в определении теоретических и праксеологических основ формирования интерпретативных отношений учащихся начальной школы в процессе литературно-художественного воспитания; в разработке и внедрении Педагогической модели формирования интерпретативного отношения учащихся начальных классов посредством литературных текстов.

Задачи исследования: установление теоретических ориентиров формирования интерпретативных отношений у учащихся начальной школы посредством художественных произведений в контексте литературно-художественного воспитания; раскрытие специфики концепции интерпретативного отношения и выделение его особенностей; выявление педагогических принципов, факторов, критериев и условий способствующих формированию интерпретативных отношений художественного произведения; предэкспериментальная диагностика уровня литературного развития учащихся с точки зрения интерпретативных отношений; разработка и внедрение педагогической Модели формирования интерпретативных отношений у учащихся начальной школы через художественные тексты; Интерпретация результатов исследования.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в: определении теоретических ориентиров по формированию отношений и интерпретативных отношений учащихся младших классов в процессе рассмотрения литературных произведений и установлении предрасположенности к формированию интерпретативных отношений; моделировании Стратегии формирования интерпретативного отношения, основанного на персонализированном профиле чтения и интерпретации текста и потребности учащегося в *самосогласованности при чтении*; разработке педагогической Модели формирования интерпретативных отношений учащихся начальной школы через художественные тексты и подтверждение ее функциональной обоснованности.

Полученные результаты, которые способствовали решению важной научной проблемы: разработана концептуализация педагогической Модели формирования интерпретативных отношений учащихся начальной школы через художественные тексты, что способствовало формированию интерпретативных отношений у учащихся *в контексте* удовлетворения потребности в самосогласованности посредством чтения.

Теоретическая значимость исследования подтверждается конкретизацией определяющих принципов и факторов формирования интерпретативных отношений учащихся начальной школы посредством литературных текстов; научным обоснованием необходимости формирования интерпретативного отношения учащихся начальной школы с позиции литературно-художественного воспитания; значением понятий *самосогласованности* учащихся через чтение, персонализированного профиля чтения и интерпретации текста.

Практическая значимость исследования состоит в: разъяснение праксиологических исследований формирования отношений, в целом, и интерпретативных отношений, в частности, учеников начальной школы через литературные тексты, опыт который также можно использовать на уровне гимназических классов или с помощью других типов текстов. Результаты экспериментов и выводы исследования могут быть использованы при пересмотре существующих представлений и концепции о формировании интерпретативных отношений учащихся в процессе литературно-художественного образования.

Внедрение научных результатов. Практическое исследование проводилось в ТЛ „*Miguel de Cervantes Saavedra*”, муниципия Кишинэу, состоящее из 18 учителей и 106 учащихся (4 класса), в 2018-2019 учебном году с целью выявления характеристик интерпретативных отношений учащихся начальной школы.

OBOROCEANU VIORICA

**FORMAREA ATITUDINILOR INTERPRETATIVE
ALE ELEVILOR DIN CLASELE PRIMARE
PRIN TEXTE LITERARE**

Specialitatea: 531.01. Teoria generală a educației

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 26.03.2021	Formatul hârtiei A4
Hârtie offset. Tipar digital	Tiraj 50 ex.
Coli de tipar.: 2.0	Comanda nr. 245

Tipografia UST, Chișinău, str. G. Iablocikin 5